

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Rosario Basterretxea Bermeosolo

*Ea, Bizkaia
(1929-2019)*

Aurkibidea

Biografia

1929. urtean jaio zen Natxituko Angelutxu auzoko Zeletabekoa baserrian. Rosario Zeletabekoan bizi izandako familia bereko bost belaunaldiko kidea da. 15 neba-arrebatatik gazteenetarikoa izan da. Urte gutxi eman zituen eskolan: zazpi urterekin Gernikara joan zen lehengusinarene etxera bizitzera, amak ezin zituelako seme-alaba guztiak mantendu eta 27 urte izan zituen arte ez zen berriro etxera itzuli. Baserrian esne-behiak, txahalak, txerriak... eduki zituzten. Amak horien distribuzio eta salmenta lanetan aritzen zen. Aita, aldiz, Eako "kamineroa" zen, oso pertsona ezaguna herrian. Eibarren egon zen neskame bezala lanean koinatarekin eta bere bitartez, senarra ezagutu zuen. Bi urte elkar ezagutzen egon ostean, 27 urterekin ezkondu, eta senarra eta bera Angelutxura etorri ziren bizitzen.

Zintak

EAA-006

- **Proiektua:** Eako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Gonzalez, Andere - Gonzalo, Iñaki
- **Data:** 2012-07-19
- **Iraupena:** 53 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Gonzalez, Andere

EAA-007

- **Proiektua:** Eako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Gonzalez, Andere - Gonzalo, Iñaki
- **Data:** 2012-07-19
- **Iraupena:** 55 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Gonzalez, Andere

Pasarteak

1. Amak ezin zuen mantendu eta Gernikara joan zen bizitzera

- **Erref:** EAA-006/004
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:03:37. **Bukatu:** 00:04:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskolan denbora gutxi egin zuen, amak ezin zituelako ume guztiak mantendu eta 7 urterekin, Eako eskola utzi eta Gernikara joan zen lehengusina baten etxera bizitzen.

2. Aita kamiñeroa

- **Erref:** EAA-006/005
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:04:30. **Bukatu:** 00:05:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Aita kamiñeroa zen eta Eako bide izkina denak berak garbitzen zituen. Lanbide hori azaltzen du. Baserrian lan gutxi egindako gizona izan zen, amak egiten zituen baserriko lan gehienak.

3. Lanean dagoela gizona ezagutu eta etxera bueltatu zen

- **Erref:** EAA-006/012
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:09:51. **Bukatu:** 00:11:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

27 urterekin ezkondu zen. Eibarren morroi lanetan ibili zenean bere koinata izango zena ezagutu zuen. Bere nebak etxea utzi behar zuen eta bikoteari baserrira bizitzen etortzeko gonbitea egin zien.

4. Gizona lantegira eta bera baserrian

- **Erref:** EAA-006/013
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:11:44. **Bukatu:** 00:12:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Gizona goizeko 6retan joaten zen fabrikara lanera eta bitartean berak baserriko lanak egiten zituen umeak eskolatik heltzen ziren arte.

5. Udatiarrei ortuariak saltzen

- **Erref:** EAA-006/017
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:14:15. **Bukatu:** 00:15:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Oporrak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

<p>Bere gizona zazpi urteagaz Bermeora joaten zen zaldiagaz. Udatiarrei ere ortuariak saltzen zizkieten. Poltsikoan 1.000 pezeta zituela ezkondu zen.</p>

6. Garia lantzeko prozesua

- **Erref:** EAA-006/023
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:20:37. **Bukatu:** 00:23:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Garia zerragaz (igitaia) ebakitzen zuten. Gari-azaoa zelan egiten zuten azaltzen dute, gero lotu egiten zen eta gero horiekin mutxurioak egiten zituzten. Ondoren, etartean lehortzen utzi eta izara batekin estali eta garia jotzen zuten Karmen edo Santiago bueltan. Makina baten laguntzarekin garia garbitzen zuten.

7. Zazpi-zortzi anega

- **Erref:** EAA-006/024
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:23:11. **Bukatu:** 00:25:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

<p>Zazpi-zortzi gari anega ateratzen zituzten (anega 1 = 52 kilo). Julian gerra garaian Gipuzkoan egon zen bitartean, garia ehotzeko makina erabiltzen zuten, baina han 200 edo 300 anega lortzen ziren. Makina hori Bergaran egiten zuten.</p>

8. Astean hiru bidaia ura ekartzeko

- **Erref:** EAA-006/038

- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:44:28. **Bukatu:** 00:47:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

<p>Etxean ez zuten urik eta astean hiru aldiz Itxurriñara joan behar izaten ziren behiak lagunduta ura batzera. Urte batzuetara, Kaialdekoek patina egin zuten eta bertan ere etxerako ura batu ahal izan zuten. Animaliek eta pertsonak ez zuten leku berdinetik edaten.</p>

9. Itxurriñara arropa garbitzen; etxean egindako xaboia

- **Erref:** EAA-006/039
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:47:37. **Bukatu:** 00:50:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

<p>Arropa garbitzeko "Itxurriñara" joaten ziren. Zorkiaren laguntzarekin buruan galdara zabal batean eramaten zuten arropa. Bertan hiru harri egoten ziren. Lehenengo arropa zuria garbitzen zuten eta gero kolorezkoak. Hauek garbitzeko etxean egindako txinbo xaboia erabiltzen zuten eta sasi artean eskegitzen zuten arropa sikatzeko.</p>

10. Norberaren garbitasunak astean behin

- **Erref:** EAA-006/040
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:50:11. **Bukatu:** 00:51:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Garbitasun pertsonalak balde batean ura berotuta egiten zituzten eta normalean, astean behin izaten ziren. Ura txapa gainean berotzen zuten eta elkarri laguntzen zioten garbitzeko.

11. Bikotxak kilo batekin jaio

- **Erref:** EAA-006/041
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:51:30. **Bukatu:** 00:52:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

4 seme-alaba izan zituzten eta euretako bi bikotxak ziren. 8 hilabeterekin jaio ziren eta osasuntsu zeuden arren, oso pisu gutxi izan zuten.

12. Bideak estu-estuak ziren

- **Erref:** EAA-007/002
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:00:35. **Bukatu:** 00:02:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Gurdibidearen ondoan jendea pasatzeko bide estu-estuak egoten ziren lehen. Orain dela 30 urte gutxi gorabehera, Bernardo Bilbao alkate izan zenean, bideak konpondu eta gaur egun dauden bezala utzi zituzten.

13. Umetan tabatara jolasten zuten

- **Erref:** EAA-007/003
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:02:40. **Bukatu:** 00:04:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Ume asko bizi ziren lehen Angelutxun eta elkarrekin asko jolasten zuten. Tabena horietako joko bat izaten zen: pilota bat gora botatzen zuten eta jausten zen bitartean tabak aldeztatu behar zituzten; txarto eginez gero, hurrengoaren txanda zen.

14. Umetan kuriketan ibiltzen ziren

- **Erref:** EAA-007/007
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:06:25. **Bukatu:** 00:09:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Ume sasoian, kuriketan jolastu eta asko abesten zuten. Gainera, etxean zeuden arbi buruekin eta haiek egindako goitibeheren antzekoekin Angelutxuko aldapa guztietatik botatzera jolasten zuten ere.

15. Longako ermandadea

- **Erref:** EAA-007/011
- **Iraupena:** 0:04:29. **Hasi:** 00:11:04. **Bukatu:** 00:15:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

Longako ermandadeko kide izan ziren urte askoan. Ermandadeak baserritarren arteko tratuak aurrera eramaten eta aseguru bat balitz bezala funtzionatzen zuen. Sozietate bat zen eta bertan "listeruek" eta beste bi gizonak, lekuko bezala, ganadua tasatzen zuten. Urtean behin batzen ziren diru kontuak begiratzeko eta horretaz gain, animaliak hiltzen zirenean ere batzen ziren. Azkenengo biderrez, baserri bateko lau behi eta lau txahal erreta hil zituzten, Julian "kabo" a zela.

16. Ermandadeko bilerak

- **Erref:** EAA-007/014
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:17:54. **Bukatu:** 00:19:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

Longa baserrian biltzen ziren ermandadeko bilerak egiteko eta bakoitzaren kontuak eta arazoak jorratzen ziren bertan. Ganadu kopuruaren arabera gehiago edo gutxiago ordaindu behar izaten zitzaion ermandadeari.

17. Jaiegunetan Eako erromerira joaten ziren

- **Erref:** EAA-007/020
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:25:02. **Bukatu:** 00:26:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Beste batzuk
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Erromeria egunetan, normalean Eara joaten ziren. Hilabete askotan egoten ziren jaiak: Kontzepzio Eguna, Gorpuzti Eguna, San Juan Eguna... jaiegunak izaten ziren.</p>

18. San Juanetan etxe alboan azaoak astinduz abesten zuten

- **Erref:** EAA-007/021
- **Iraupena:** 0:00:32. **Hasi:** 00:26:33. **Bukatu:** 00:27:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

San Juan egunean gari-azaoak astinduz, baserri alboan abestu egiten zuten. Abesti hori abesten du Julianek.

19. Ogi zati bat gordetzen zuten urte batetik bestera

- **Erref:** EAA-007/026
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:28:40. **Bukatu:** 00:29:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

Gabonetan, ogi zati bat urte batetik bestera gordetzen zuten mantel zati batean bilduta eta ez zen alperrik galtzen, lizuntzen.

20. Ogia etxean zelan egiten zen

- **Erref:** EAA-007/027
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:29:25. **Bukatu:** 00:30:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Etxean ogia zelan egiten zuten azaltzen dute.

21. Okina etxerik etxe

- **Erref:** EAA-007/028
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:30:47. **Bukatu:** 00:31:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Lekeitioko okina herrietatik ibiltzen zen ogia banatzen eta berari esker, haiek ez zuten inoiz ogi faltarik izan.

22. Txanpon motak

- **Erref:** EAA-007/031
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:33:08. **Bukatu:** 00:34:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Txanponak, diru-kontuak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

<p>Txakur handiak 10 zentimo balio zituen; txakur txikiak, aldiz, 5. "Saltzen, saltzen, txakur txiki baten karameluak..." abesten du Julianek.</p>

23. "14 atso tronpeta jotzen..."

- **Erref:** EAA-007/032
- **Iraupena:** 0:00:18. **Hasi:** 00:34:12. **Bukatu:** 00:34:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

<p>"14 atso tronpeta jotzen..." umetako abestia aipatzen digu.</p>

24. Gomazko eta larruzko abarkak

- **Erref:** EAA-007/037
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:37:07. **Bukatu:** 00:38:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Gomazko abarkak lanerako izaten ziren eta horiek baino arinago larruzkoak erabiltzen ziren.

25. Emakumeek ez zuten prakarik erabiltzen

- **Erref:** EAA-007/040
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:40:19. **Bukatu:** 00:41:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Emakumeak zelako arropa eramaten zuten azaltzen dute.

26. Errogatibak euria egin zezan

- **Erref:** EAA-007/041
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:41:42. **Bukatu:** 00:43:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Aiuko bidera joaten ziren errogatibak egiten. 30-40 lagun inguru joaten ziren euria eskatzen.

27. Mezara joan orduko tabernatik pasatzen ziren gizonak

- **Erref:** EAA-007/042
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:43:29. **Bukatu:** 00:45:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

<p>Eako San Juan elizara joaten ziren goizeko 9etako mezara. Gizonak, fabrikatik irten eta tabernan pare bat kopa hartu eta gero sartzen ziren elizara. Garai haietan, don Cecilio izan zen abadea.</p>

28. Bederatziurrena

- **Erref:** EAA-007/044
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 00:45:30. **Bukatu:** 00:48:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

Familiako kideren bat hiltzen zenean, 9 aldiz joan behar izaten ziren astean elizara bere omenez. Kutxa mahaiaren gainean uzten zuten jendeak azken agurra eman ziezaion.

29. Ezin dira andabideak zarratu

- **Erref:** EAA-007/045
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:48:47. **Bukatu:** 00:50:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Andabideen garrantzia azaltzen digute.

30. Astoa patinera jausi zen

- **Erref:** EAA-007/047
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:51:27. **Bukatu:** 00:52:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Txilibristari astoak alde egin, labean egin eta patinaren gainean geratu zen, barrura jausi barik. Gero auzokideek atera behar izan zuten astoa denen artean.</p>

31. Eta tiro eta tiro...

- **Erref:** EAA-007/049
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:52:48. **Bukatu:** 00:55:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Bestelako katak

Laburpena:

Abestia

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-07-05

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com